

Synpunkter från Ett hållbart Täby på Täby kommuns förslag på ny översiktsplan 2050

Nätverket Ett hållbart Täby, med ca 850 medlemmar, har gått igenom förslaget till ny översiktsplan i detalj och har synpunkter på flera nivåer. I detta dokument beskriver vi nätverkets viktigaste synpunkter på helheten i förslaget och ger några idéer om hur vi anser att förslaget bör kompletteras.

Positivt att halva Täby även fortsättningsvis ska vara grönt

Ett hållbart Täby konstaterar att det är positivt att den utveckling som planeras för byggande i första hand koncentreras till redan bebyggda områden för att bevara de viktiga grönområden som finns i kommunen. Stora och små gröna platser är viktiga för hälsan och välmåendet för kommunens invånare och även för miljön och den biologiska mångfalden. Ur ett klimatperspektiv är det av stor vikt att vegetation och skog bevaras och utvecklas. Det kan exempelvis göras genom att sköta en större del av gräsytorerna i kommunen som slåtterängar.

Vad är en "föregångskommun"?

I förslaget nämns att Täby ska vara en föregångskommun, även på hållbarhetsområdet. Man uttrycker också att Täby ska vara innovativt och näringslivsvänligt. Ett hållbart Täby uppfattar dock planen som helhet som ett uttryck för att bevara status quo och ser mycket få spår av utveckling. Med denna låga ambitionsnivå betvivlar nätverket starkt att kommunen kommer ha möjlighet att locka till sig innovativa och framåtriktade företag och vara en attraktiv kommun att bo i.

I Uppsala kommuns översiktsplan återfinns följande skrivningar vad gäller stads- och bebyggelseutveckling: *Kommunen ska bland annat stimulera och synliggöra innovativa lösningar och testbäddar vid planering och byggande som synliggörs globalt. Man ska även bedriva samordnad och systematisk trendspaning, omvärldsanalys och benchmarking i syfte att öka förmågan att hantera förändringar och för att hålla en långsiktigt hög kvalitet och effektivitet i planering och byggande.* Ambitioner som denna bidrar till att skapa en föregångskommun som lockar till sig innovation.

Om Täby ska vara en föregångskommun inom hållbarhet rekommenderar vi starkt att kommunen omgående går med i initiativet Klimatkommunerna och signerar Klimatkontrakt 2030 genom Viable cities.¹ Målet måste vara att inom fem år vara den miljöbästa kommunen i Sverige!

Vi rekommenderar även att kommunen inrättar ett klimatråd med uppdraget att granska kommunens arbete för minskad klimatpåverkan och klimatanpassning och komma med råd. Andra kommuner med klimatråd är t ex Lund, Borås, Österåker och Jönköping.

Brist på vision, mål och styrning

I miljökonsekvensbeskrivningen nämns att kommunen i förslaget inte utnyttjat sina möjligheter till styrning och målsättning fullt ut. Ett hållbart Täby instämmer och anser att det är en stor brist. Kommunen har i tidigare samtal med nätverket framfört att målsättningar för exempelvis

¹ [Klimatkontrakt 2030 — Viable Cities](#)

klimatvänlig skolmat, åtgärder för klimat och miljö inom omsorgen och andra krav på leverantörer av tjänster som kommunen upphandlar ska styras av den nya översiktsplanen. Ett hållbart Täby noterar nu att det helt saknas sådan styrning i förslaget till ny översiktsplan och att de delar som handlar om hållbarhet och Agenda 2030 saknar konkreta mål. I planen anges att översiktsplanen med mål för en hållbar utveckling ska ersätta kommunens Miljöprogram 2016-2020 som styrdokument.

Översiktsplanen blir därmed kommunens hållbarhetsprogram och de övergripande målen ska ingå i kommunens ordinarie styrmodell och modell för uppföljning. Nätverket finner det anmärkningsvärt att kommunen avser att slopa miljöprogrammet och ersätta det med en översiktsplan helt fri från konkreta och uppföljningsbara mål. Det saknas bland annat helt målsättningar och visioner för att få in hållbarhet, klimatsmart arkitektur och klimatanpassning tidigt i projektering av byggnation, både vad gäller detaljplaner och kommunens byggnader.

För att komma till rätta med detta föreslår nätverket att översiktsplanen ska innehålla ett mål om att Täby ska vara klimatneutralt på alla områden senast 2045, i enlighet med Sveriges nationella klimatmål. Med ett sådant mål är det sedan möjligt att styra genom delmål och handlingsplaner.

Exempelvis har Uppsala² och Helsingborg³ (Helsingborg leds av moderater) tagit in mål om fossilfrihet i sina översiktsplaner. Uppsala formulerade sig såhär: *År 2030 ska Uppsala vara fossilfritt och senast 2040 ska de samlade utsläppen vara nära noll. Senast 2050 ska Uppsala vara klimatpositivt, det vill säga binda mer koldioxid från atmosfären än vad som släpps ut.* Helsingborg ska ha netto-noll utsläpp senast 2035 och minska de totala utsläppen av växthusgaser som baseras på konsumtion till en hållbar nivå på 1-2 ton per invånare och år senast 2045.

Robust och Klimatsmart

Det är bra med fokus på klimatet men synd att det begränsas till ett eget avsnitt i stor utsträckning. Klimatfrågan påverkar hela samhället och samtliga områden som behandlas i översiktsplanen, t ex kommunens attraktionskraft, trygghet och säkerhet, näringslivet och innovationer, tillväxten, välmåendet och möjligheten till framtida tillväxt. Vi rekommenderar därför starkt att klimatperspektivet integreras i HELA planen och inte begränsas till ett avsnitt. Sedan måste de miljömässiga och sociala frågorna tydligt och metodiskt beaktas och synliggöras tidigt i planeringsprocesser, finansieringsmodeller och förvaltning för att främja en hållbar utveckling i praktiken.

Den nya mobiliteten

Ett hållbart Täby vill med emphasis föra fram hur viktigt det är att anpassa kommunen efter människorna som bor och lever här istället för att fokusera på hur bilar ska ta sig fram. Täby kan vara en fantastisk kommun att cykla i där villagatorna dominerar och det mellan områdena finns gång- och cykelbanor som binder samman där bilar inte tillåts. På 70- och 80-talen byggde man för att människorna skulle leva och röra sig i första hand, låt oss utveckla det konceptet och ta det vidare in i framtiden!

Nätverket bedömer att det fokus på biltrafik som framgår i planen är utdaterat. Gång- och cykeltrafik måste prioriteras högre. Kommunen bör dessutom blicka framåt och göra det möjligt för täbyborna

² <https://www.uppsala.se/kommun-och-politik/publikationer/oversiktsplan-2016/>

³ (samrådshandling)

<https://helsingborg.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=7ea546bfe6e6427e96cf83dea46e9a9c>

att använda den nya tekniken som kommer. Det bör man göra bland annat genom att göra plats för mobilitetshubbar vid alla kommundelscentrum och Roslagsbanans stationer. Vid en mobilitetshubb⁴ kan det i förlängningen vara möjligt att hämta en bilpoolsbil, eldriven lastcykel och andra lämpliga fordon, låsa in sin cykel eller ladda sin elbil samt ha tillgång till kollektivtrafik.

En konkret brist i förslaget till ny översiktsplan är att cykling inte lyfts fram mer. Exempelvis nämns inte att verksamhetsområden, företags- och industriområden ska ha lämpliga cykelmöjligheter. Arninge är idag ett mycket svårt område för cyklister. Även Täby centrum är mycket svårt att ta sig till från exempelvis Näsbypark utan mycket god lokalkännedom. Cykelvägarna måste vara barnsäkra och i ok skick även vintertid. Cykelparkeringsmöjligheterna måste förbättras genomgående i hela kommunen. Det kan noteras att för varje kilometer som cyklas, tjänar samhället ungefär 1,40 kronor - mycket på grund av cykelns positiva hälsoeffekter. Varje kilometer bilkörning kostar i stället samhället 1,50 kronor.⁵

Framgångsfaktorer

Ett hållbart Täby tror på följande övergripande framgångsfaktorer för klimatomställningen:

- En vision och tydliga ambitiösa mål med konkreta handlingsplaner
- Våga ifrågasätta bilnormen
- Sätta en koldioxidbudget
- Klimatperspektivet integreras i allas arbetsuppgifter på kommunen
- Skapa samsyn över partigränserna för stabilitet och framdrift i arbetet
- Visa på synergieffekter med klimatarbetet och kommunicera med invånarna
- Samarbeta med andra kommuner, dela erfarenheter och implementera andras lösningar
- Använda verktyg som upphandling, finansieringslösningar, utbildningsinsatser, kommunikation, samverkan och dialog
- Söka stöd för klimatomställningen, t ex genom LIP, Klimp, Klimatklivet, stadsmiljöavtalet och EU-bidrag.

För Ett hållbart Täby

Sara Linde

Malin Mattsson

Kajsa Marsk Rives

Kjell Perder

Caroline Sepp

Ulla-Marie Petersson

⁴ En mobilitetshubb kan beskrivas som en plats, eller en byggnad, nära invånarna, som rymmer olika möjligheter för resor och transport – som exempelvis kollektivtrafik, taxistation och bilpool. Tanken är att du som bor i stadsdelen ska kunna resa enkelt och hållbart, utan att behöva använda ett eget fordon. Läs om Knivstas satsning på mobilitetshubbar här: <https://knivsta.se/knivsta-vaxer/knivsta-vaxer/knivsta-vaxer/det-har-ar-en-mobilitetshubb>

⁵ <https://fof.se/tidning/2015/5/artikel/cykling-en-vinst-for-samhallet>